

*Василенко О.І. аспірант Навчально-науково-виробничого центру
Національного університету цивільного захисту України. М. Харків.*

*Vasylenko O.I. – researcher of Training Research and Production Center of the
National University of Civil Protection of Ukraine.*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У АДМІНІСТРАТИВНЕ УПРАВЛІННЯ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

INTRODUCTION OF INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGIES IN ADMINISTRATIVE MANAGEMENT IN THE INFORMATION SOCIETY

У статті визначена специфіка впровадження інформаційно-комунікаційних технологій в адміністративне управління в умовах інформаційного суспільства, що визначає характер і способи їх застосування та стан їх впровадження на сучасному етапі, що пов'язано також з перехідним станом суспільства, зміненням всієї системи відносин, що склалися, нестійким характером політичних явищ, протиріччями політичної модернізації світової глобалізації.

Ключові слова: *інформаційно-комунікаційні технології, інформаційне суспільство, інформатизація адміністративного управління, впровадження інформаційних технологій.*

The article identifies the specifics of the introduction of information and communication technologies in administrative management in the information society, which determines the nature and methods of their application and the state of their implementation at the present stage, which is also associated with the transitional state of society. unstable nature of political phenomena, contradictions of political modernization of world globalization.

Keywords: *information and communication technologies, information society, informatization of administrative management, introduction of information technologies.*

Постановка проблеми В останні роки в Україні почали проявлятися проблеми, рішення яких в рамках діючих економічних, технологічних й управлінських моделей в сфері інформатизації адміністративного управління є складним процесом. В умовах збереження зовнішніх загроз особливу стурбованість викликає збільшення кількості внутрішніх загроз. Довгий вплив внутрішніх загроз без проведення ефективної політики робить державу вразливою також для внутрішніх загроз проблем соціального розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій Проблема інформатизації адміністративного управління у загальній стратегії, яка безпосередньо

пов'язана із проблемою складових політики адміністративного управління, в умовах забезпечення інформатизації суспільства на глобальному рівні. Більшість досліджень у цій галузі висвітлюється в роботах [1; 3; 4].

Метою статті є дослідження основних елементів впровадження інформаційно-комунікаційних технологій адміністративного управління в умовах інформатизації суспільства.

Виклад основного матеріалу Сучасний етап розвитку суспільства характеризується кардинальними змінами у сфері взаємодії людини та інформації. Причиною таких змін стало бурхливе зростання технологій та обсягу знань людства про навколишній світ. У науковій та публіцистичній літературі, починаючи з 70-80-х років. минулого століття, актуальним для дослідження стало явище трансформації суспільства в якісно новий стан, назва якого є «інформаційним суспільством».

У новому суспільстві інформація та технології її передачі стали одним з базових ресурсів для розвитку абсолютно у всіх сферах людської діяльності. Інформаційно-комунікаційні технології є набір технологічних засобів і рішень, що дозволяють значно прискорити процес обміну інформацією, що в результаті призводить до динамічного приросту нових знань. Знання та інновації стають ключовими каталізаторами технологічного прогресу, який стає визначальною детермінантою для ефективного функціонування будь-якої держави на політичній карті світу XXI ст.[1]

Необхідно насамперед визначити зміст поняття «інформаційно-комунікаційні технології», оскільки воно буде базовим протягом усієї наукової роботи. Дане поняття прийшло в російську теорію та практику із західної науки та сфери суспільної політики, воно звучить англійською мовою як «Information and Communications Technology» (ICT). Наприклад наведемо цитату з Окінавської хартії глобального інформаційного суспільства, ухваленої 22 липня 2000 року лідерами країн «G8» в Окінаві: «Інформаційно-комунікаційні технології є одним із найважливіших чинників, що впливають на формування суспільства двадцять першого століття. Їх революційний вплив стосується способу життя людей, їхньої освіти та роботи, а також взаємодії уряду та громадянського суспільства. ІКТ швидко стають життєво важливим стимулом для розвитку світової економіки». «Інформаційне суспільство - зазначається далі, дозволяє людям ширше використовувати свій потенціал і реалізовувати свої устремління. ІКТ повинні служити досягненню взаємодоповнюючих цілей забезпечення сталого економічного зростання, підвищення суспільного добробуту, стимулювання соціальної згоди та повної реалізації їхнього потенціалу в галузі зміцнення демократії, транспарентного та відповідального управління, прав людини, розвитку культурного різноманіття та зміцнення міжнародного миру та стабільності, що вимагатиме розробки ефективних національних та міжнародних стратегій». [2]

Застосування поняття «інформаційно-комунікаційні технології» у нормативно-правовому акті міжнародного рівня свідчить про те, що це термінологія є загальноприйнятою. Багатьма вченими встановлено, що

поняття ІКТ включає три складові: інформація, комунікації і технологія. Тому найпростіший і раціональний шлях вивчення ІКТ - це аналіз усіх існуючих цифрових технологій, які допомагають індивідам, бізнесу та державі працювати з інформацією. [4] ІКТ включають будь-який продукт, який зберігає, керує, передає або приймає інформацію в цифровому вигляді. До Наприклад, це ПК, цифрове кабельне телебачення, електронна пошта. Таким чином, завдання ІКТ - це зберігання, керування, передача чи отримання цифрових даних. Що особливо важливо, головним їх завданням є те, як з'єднати в єдину мережу всі наявні види цифрових технологій.

Слід зазначити, що технології, що у процесі передачі, є єдиним завершеним комплексом, тому дві зазначені вище категорії продуктів що неспроможні виконувати функції окремо. [5]

При цьому необхідно звернути особливу увагу на поняття та природу інформації в рамках ІКТ, оскільки це питання порушує таку тему, як значення та ціна інформації, контроль інформації, межі інформації тощо.

Тобто ІКТ - це ті технології, які дозволяють працювати з інформацією і передавати інформацію по електронних мережах, по проводах або радіохвилях. На сьогоднішній день існує два основних типи ІКТ, здатних виконувати такі завдання – це комп'ютери та Інтернет.

Для індустріальної економіки характерний перехід від традиційного видобутку природних ресурсів до виробництва заздалегідь певних виробів та товарів, основним виробничим ресурсом стає енергія. У постіндустріальному суспільстві виробництво починає безперервно впливати на довкілля. У умовах основним виробничим ресурсом стає інформація та знання. Особливе місце в рамках нового суспільного устрою дослідник відводить телекомунікаційним технологіям, які стають невід'ємною частиною життя кожної людини та організації. [5]

Починаючи з середини ХХ століття, у розвинених країнах починають активно фінансуватись дослідження з розробки комп'ютерних технологій. Японський дослідник проаналізував розвиток історії комп'ютеризації до 1980 року як вона захоплювала нові сфери впливу, і навіть зробив прогноз до 2000 року.

На думку І. Масуди, комп'ютеризація послідовно впроваджувалась і розвивалася в рамках чотирьох суспільних сфер діяльності:

1. Фундаментальна наука;
2. Сектор корпоративного бізнесу та держава;
3. Суспільне регулювання;
4. Індивідуальна сфера.

З розвитком методології такий, як комплексний системний аналіз, до місцевих та національного уряду прийшли комп'ютери, як всемогутня зброя для формування національної політики.

Звернімо увагу на те, що І. Масуда, працюючи над книгою, прогнозував розвиток процесу комп'ютеризації та його впливу на різні сфери суспільного життя, тому третій та четвертий етапи були змодельовані автором на основі зароджуваних тенденцій впровадження комп'ютерів у

галузі економіки, політико-адміністративне управління. Слід зазначити, що багато з передбаченого відповідає реальності, дійсно з 60-х років. минулого століття впровадження комп'ютерів у систему державного управління було співвіднесене з метою полегшення взаємодії держави та суспільства, створення сервісної моделі політичного управління. [3]

Щойно відбувся перехід від другого етапу до третього, показник рівня загального національного добробуту (Gross National Welfare) став основною метою замість показника зростання валового національного продукту (Gross National Product). Використання комп'ютерів стало основним вирішення проблем у всіх сферах суспільства, включаючи всіх громадян загалом. Таким чином, громадськість зайняла лідируючу позицію щодо використання комп'ютерів, включаючи кожного окремого індивіда.

На думку японського дослідника, вся відповідальність у розробці політики інформатизації буде цілком на плечах національних і місцевих урядів, але рішення щодо різних питань прийматимуть безпосередньо люди на рівні громадянського суспільства за допомогою прямого впливу ІКТ. На цьому етапі соціальні та міждисциплінарні науки у поєднанні з інформаційними мережами широко використовувалися для вирішення комплексних соціальних проблем. [1]

Наприклад, медицина. Нові медичні системи, такі як системи медичного догляду у віддалених місцях та регіональні системи управління охороною здоров'я, трансформувалися в єдину комп'ютерну систему.

Система освіти значно змінилася порівняно із сучасною стандартною системою шкільної освіти. Мережі знань стали ядром нової системи освіти, яка наголосила на розвитку індивідуальних здібностей індивіда. Нові інформаційні соціальні системи стали використовувати інформаційні мережі у різних сферах життя, вирішуючи такі питання як забруднення довкілля, зростання міського трафіку і навіть розподіл суспільних благ (distribution). Цей етап, отже, став часом, коли комп'ютеризація перетворилася на інструмент надання послуг державою суспільству й у період 1970-х гг. багато держав увійшли в цей етап розвитку та впровадження ІКТ у суспільне життя.

Четвертий етап впровадження ІКТ на думку автора є найдосконалішою стадією, оскільки він передбачає, що вплив комп'ютерів та мереж зв'язку буде повністю спрямовано розвиток індивідуальних якостей людини. [4]

Аналізуючи запропоновану періодизацію, можна дійти невтішного висновку, що основна властивість ІКТ - це поліпшення вже сформованих у суспільстві процесів і зв'язків. Необхідно відзначити, що третій етап впровадження комп'ютеризації прогнозує розвиток прямих горизонтальних форм взаємодії держави та громадянського суспільства у вирішенні спільних питань, таким чином, роблячи припущення, що ІКТ здатні не тільки покращити існуючу структуру взаємодій, але також можуть кардинально змінити весь характер зв'язків, що склалися. у суспільстві, що у цій ситуації стосується питання вироблення державної політики.

Значно переоцінюється роль ІКТ як інструменту перетворення традиційних громадських інститутів та процесів. Автори теорій

інформаційного суспільства беззастережно беруть позицію успішності ІКТ проектів як у комерційному секторі, так і в державному, не беручи до уваги низку особливостей останнього. Ми маємо на увазі основну відмінність, яка полягає в тому, що метою комерційного сектора є отримання прибутку, а державного - вироблення політики, її реалізація та надання послуг суспільству. Таким чином, ІКТ у бізнесі збільшують продуктивність і прибуток, за рахунок прискорення руху інформації, а в державному секторі немає, оскільки мети їх впровадження (відкритість, підзвітність, швидкість прийняття рішень) суперечать мотивації державних службовців і недоліками ієрархічної структури управління, руху інформації. [2]

Для розуміння важливості та причин трансформацій у сучасному суспільстві та політиці необхідно звернутися до роботи американського дослідника Джона Нейсбіта «Мегатренди».

Задум роботи — показати все різноманіття способів, якими перебудовуються США, і спробувати розібратися, на що схоже нове суспільство. У дослідженні автором аналізуються всі сфери життя американського суспільства і необхідно відзначити, на наш погляд, найважливіші напрямки, якими проходять зміни⁵:

1. Перехід від індустріального суспільства до суспільства, в основі якого лежить виробництво та розподіл інформації.
2. У містах, у невеликих організаціях та підрозділах проявляється здатність діяти новаторськи та отримувати результати - знизу вгору.
3. Суспільство переходить від надії на допомогу установ та організацій до надій на власні сили.
4. Форми представницької демократії за доби миттєво інформації, що поширюється, застаріли.
5. Суспільство перестає залежати від ієрархічних структур і робить вибір на користь неформальних мереж.
6. З суспільства, скованого жорсткими рамками вибору, воно перетворюється на вільне суспільство з багатоваріантною поведінкою.

Д. Нейсбіт пише про те, що майже все, написане в роботі про США, застосовно в тій чи іншій мірі до всіх розвинених країн, тому дане дослідження, як стверджує автор, можна вважати універсальним, оскільки рано чи пізно відстаючі держави пройдуть шляхом розвитку Америки. [5]

Дослідник використовує традиційну для теорії «Постіндустріалізму» схему аналізу суспільства, аналізуючи перехід від індустріального суспільства до інформаційного. Він виділяє чотири ключові пункти, що лежать в основі процесу трансформації⁶:

1. Інформаційне суспільство є економічна реальність, а чи не уявна абстракція.
2. Інновації в галузі зв'язку та обчислювальної техніки прискорять темп зміни завдяки зведенню до нуля часу передачі інформації
3. ІКТ на першому етапі будуть використовуватися для вирішення старих завдань промисловості та управління, а потім поступово породять нові види діяльності, процесів та продуктів.

4. Технологія нової інформаційної ери – не абсолютна гарантія успіху. Її чекає успіх чи провал згідно з принципом «технічний прогрес – душевний комфорт».

Висновки: справді, тренд до формування демократії участі спостерігається певною мірою в сучасній політичній практиці, є певні передумови для її існування, але існує низка проблем, що ускладнюють реалізацію цього виду демократії. У рамках теорії інформаційного суспільства цей напрямок розвитку знань називається «електронна демократія».

Заслуговує на увагу низка аргументів на користь розвитку прямих форм демократії у мінливому суспільстві - це формування мережевих структур або мереж знання.

Мережі - це люди, які спілкуються один з одним, поділяючись ідеями, інформацією та ресурсами. Наголошуємо на важливості не результату — мережі, а процесу — створення мережі. Сенс існування мереж - сприяти самопомозі, обмінюватися інформацією, прагнути змінювати суспільство, покращувати продуктивність та умови праці. Вони побудовані так, щоб передавати інформацію шляхом більш швидким та економічним у сенсі витрати енергії.

Список використаної літератури.

1. Єганов В. В. Проблеми та перспективи впровадження системи електронного урядування в Україні / В. В. Єганов. // Державне будівництво. – 2012. – № 2. – Режим доступу: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/db/2012-2/doc/1/05.pdf>
2. Негодченко В. Основні напрями державної інформаційної політики в Україні. Підприємництво, господарство і право. 2016. № 4. С. 77–81.
3. Нестеряк Ю.В. Державна інформаційна політика України: теоретико-методологічні засади : монографія. Київ : НАДУ, 2014. 592 с.
4. Швець М. Я. Україна на шляху до інформаційного суспільства / М. Я. Швець, Р. А. Калюжний, В. С. Цимбалюк, В. Д. Гавловський та ін. – Правова інформатика. – 2011. – №1. – С. 90–99.
5. Юдін О. К. Інформаційна безпека держави / О. К. Юдін, В. М. Богуш. – Харків: Консум, 2004. – 508 с.